

บทความวิจัย

การตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

นิถุมล มณีสว่างวงศ์

อาจารย์ประจำหลักสูตรโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

ประชา ตันเสนีย์*

อาจารย์ประจำหลักสูตรโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต / อนุกรรมการตรวจสอบ สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย

*ผู้พิมพ์ประสานงาน โทรศัพท์ 08 1926 6554 อีเมล : t_pracha@outlook.com DOI: 10.14416/j.bid.2021.03.020

รับเมื่อ 17 มิถุนายน 2564 แก้ไขเมื่อ 1 ตุลาคม 2564 ตอรับเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2564 เผยแพร่ออนไลน์ 14 ธันวาคม 2564

© 2021 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน และ (2) ศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน การสุ่มตัวอย่างแบบใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 26-35 ปี ประเภทของหน่วยงานเอกชน ๑ ประเภทตำแหน่งงานระดับปฏิบัติการ และประสบการณ์ทำงาน ไม่เกิน 5 ปี โดยพบว่า (1) ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก รองลงมา คือ การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก และ การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และ (2) ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ด้านประสบการณ์ ที่มีความแตกต่างส่งผลต่อความคิดเห็นของการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การตระหนักรู้ มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

Research Article

Perceptions of Ramkhamhaeng University MBA students towards 2018 National Qualifications Framework for Higher Education Regarding Desired Educational Outcomes

Nirumon Maneesawangwong

Lecturer of the Master of Business Administration Program

Pracha Tansaenee*

Lecturer of the Master of Business Administration Program / Audit Committee Association of Internal Auditors of Thailand

*Corresponding Author, Tel. 08 1926 6554, E-mail: t_pracha@outlook.com

DOI: 10.14416/j.bid.2021.03.020

Received 17 June 2021; Revised 1 October 2021; Accepted 7 November 2021; Published online: 14 December 2021

© 2021 King Mongkut's University of Technology North Bangkok. All Rights Reserved.

Abstract

The research objectives are (1) to study the perceptions and awareness of students of the Master of Business Administration (MBA) program, Ramkhamhaeng University towards national Higher Education Standards B.E. 2561 (2018) in desired learning outcomes, and (2) to explore individual differences in demographic characteristics and opinion levels on the perceptions of aforesaid framework. The study sample, being drawn from convenience sampling included 400 MBA students of Ramkhamhaeng University. A questionnaire set served as the instrument for collecting data. The statistics for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, frequency distribution and one-way ANOVA. The majority of respondents represented female, aged between 26-35 years, business owners, office employees, possessing less than five years' experience. As results, respondents' perception of Higher Education Standards Framework 2018 on learning outcomes was overall at a high level. Substantial aspects could be prioritized in this manner: Smart Citizenship, Having vital competencies and skills; and Possessing characteristics of creative and innovative individuals. Differences in perceptions towards the 2018 framework were found among respondents with different types and levels of work experience ($p < 0.05$).

Keywords: Awareness, Higher Education Standards 2018. Learning Outcomes

1. บทนำ

จากรายงานเรื่อง “บัณฑิตตกงาน บทสะท้อนคุณภาพการศึกษาชาติ” กล่าวถึงในการพัฒนาการศึกษาของชาติ เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 [1] เป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งมีแนวทางในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึง การพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อสร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งแผนพัฒนานี้จะประสบความสำเร็จและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมคือ การต้องกลับมาพิจารณาในเรื่องของการจัดการศึกษาเพื่อการแก้ปัญหาในประเด็นที่ว่า จะทำอย่างไรเพื่อให้บัณฑิตไทยไม่ตกงาน เพราะปัญหาการตกงานของบัณฑิตก่อให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษาและก่อให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ขาดแรงงานฝีมือคุณภาพเข้าสู่งาน นำมาสู่การชะลอการลงทุน เมื่อไม่เกิดการลงทุนใหม่ การจ้างงานก็ลดลง การเข้ามาของเทคโนโลยีอาจทำให้การจ้างแรงงานขั้นต่ำลดลง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากธนาคารโลกที่กล่าวถึงแนวโน้มจำนวนเด็กตกงานในอีก 12 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2573)ว่าจะสูงถึง 72% เพราะในอนาคตการทำงานจะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรือหุ่นยนต์เอไอ แต่อย่างไรก็ตามแรงงานฝีมือคุณภาพก็ยังต้องเข้ามาสู่งานเพื่อควบคุมการทำงานของเทคโนโลยีด้วยจึงเป็นโจทย์สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของคน และนอกจากนี้ ปัจจุบันการเข้าสู่ยุคของการแข่งขันที่ไร้พรมแดน จะเป็นตัววัดระดับคุณภาพของคน ด้วยการกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณภาพสูงขึ้น

ในมุมมองของ วรวิทย์ เจริญเลิศ (อ้างถึงใน อธิษฐาน จันทรıklม) [2] คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้ความเห็นในเรื่องระบบการศึกษาว่ารัฐอาจจะยังไม่ได้ส่งเสริมให้คนมีศักยภาพเพียงพอที่จะเอาความรู้ของตัวเองมาคิดและขยายหรือต่อยอดได้ ดังเช่นในหลายประเทศในแถบเอเชียที่รัฐมักจะเข้ามาบิบบทบาทในการพัฒนาการศึกษาและคุณภาพของคนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเตรียมความพร้อมสู่อนาคตในด้านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่เป็น เทคโนโลยีเปลี่ยนโลก (Disruptive Technologies) ที่จะเป็นทั้งการสร้างโอกาสและภัยคุกคามในเวลาเดียวกัน ซึ่งทำให้เกิดการทำลายงานบางส่วนที่ทำให้คนต้องตกงานและก่อให้เกิดการสร้างงานใหม่ที่ต้องการทักษะใหม่ขึ้นมาทดแทน การเปลี่ยนถ่ายคนไปอยู่ในใหม่จำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะแบบใหม่ ซึ่งรัฐควรต้องเข้ามาบิบบทบาทเพื่อเตรียมส่งผ่านการสร้างทักษะให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีดิจิทัล และต้องมีวิสัยทัศน์ในเรื่องนี้ โดยสร้างคนให้คิดเป็นและต่อยอดได้ มีระบบวิธีวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์อย่างมีตรรกะ

การสื่อสารและการใช้ภาษาต่างประเทศก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนตกงานเนื่องจากไม่สามารถสื่อสารกับประชาคมโลกได้ จึงทำให้ภาษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการได้งานทำในอีกระดับ สำหรับประเทศไทยแม้ว่าจะได้ผ่านการเข้าสู่การเป็น สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations หรือ ASEAN) ตั้งแต่ปี 2558 แต่กับพบว่า ดัชนีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นภาษาสากล คนไทยยังคงอยู่ในระดับที่ไม่ดีพอและไม่มีการพัฒนาให้สูงขึ้นมาจากเดิม จากบทสัมภาษณ์ เนตรปรียา ชุมไชโย [3] ผู้อำนวยการโรงเรียนสอนภาษาครูเคท กล่าวกับบีบีซีไทยว่า พัฒนาการภาษาอังกฤษที่ตกต่ำลงของคนรุ่นใหม่ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไทยที่อ่อนแอ เนื่องจากภาษาจะเกี่ยวข้องโดยตรงต่อระบบการทำงานของสมอง ดังนั้นเมื่อการใช้ภาษาไทยอ่อนด้อย ความลึกซึ้งก็จะมึนน้อย และเมื่อใช้ภาษาอังกฤษที่มีโครงสร้างที่ชัดเจน ผู้เรียนจะรู้สึกว่ายาก รวมทั้งทักษะการอ่านของเด็กไทยรุ่นใหม่ลดลงอย่างต่อเนื่อง และไม่มีสมาธิที่จะอ่านหนังสือเป็นเวลานาน อีกทั้งจะพบว่า พฤติกรรมคนไทยไม่กล้าพูดภาษาอังกฤษ กลัวว่าถ้าหากพูดผิด ก็จะไม่รู้สึ้อับอาย

จากปัญหาเหล่านี้ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ [4] รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ได้กำชับให้มหาวิทยาลัยพิจารณาปรับรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนภารกิจในแนวทางที่จะสามารถทุเลาปัญหาการว่างงานให้ทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งในปีการศึกษา 2563 พบว่าจะมีบัณฑิตที่จบการศึกษา จำนวนมากเพิ่มเติมเข้ามาอีก โดย อว. ได้จัดให้มีโครงการเพิ่มทักษะบัณฑิตจบใหม่ ด้านทักษะดิจิทัลและเรียนรู้ในสถานที่ทำงานจริง มีการให้ทุนการศึกษากับบัณฑิตจบใหม่ จำนวน 250,000 คน ที่สมัครใจเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพิเศษ ที่เน้นพัฒนาทักษะการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยี (Digital Literacy) โดยเป็นหลักสูตร 1 ปี จบแล้วเข้าทำงานโครงการบัณฑิตอาสาเพื่อพัฒนาการใช้ดิจิทัลเทคโนโลยี ให้กับประชาชนในพื้นที่ หรือต่อยอดความรู้ไปสู่อาชีพใหม่ เน้นการปฏิบัติจริงกับภาคเอกชนที่ต้องการจ้างงานหรือรัฐวิสาหกิจชุมชน รวมถึงยังมีโครงการสตาร์ทอัพต่างๆ เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องการเข้าสู่ธุรกิจเชิงนวัตกรรมด้วย

นอกจากนี้ การตกงานของบัณฑิตยังเกิดจากวิกฤติการณ์ แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ทำให้กระบวนการความเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจที่รวดเร็วขึ้น เห็นได้จากบริษัทขนาดใหญ่ อาทิ อุเบอร์ หรือ Airbnb ฯลฯ ที่มีการปรับลดคนและมีการนำกระบวนการใหม่ๆ เข้ามาใช้ในบริษัทมากขึ้น ดังนั้นคนที่มีทักษะแบบเก่าอาจไม่เป็นประโยชน์กับองค์กรอีกต่อไป เมื่อเทคโนโลยีถูกนำมาเข้ามาใช้ในหลายๆ ด้านแล้ว ทักษะที่โลกอนาคตต้องการจึงเป็น บทบาทและความรับผิดชอบของระบบการศึกษา และผู้เรียนที่จะต้องปรับตัว ควบคู่ไปกับองค์ประกอบของการสร้างนวัตกรรม เทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะประยุกต์ให้เกิดเป็นความรู้ที่ผสมผสาน สอดรับกับเทคโนโลยีที่จะเข้ามาเป็นอุปสรรคในโลกของการศึกษา ทั้งเทคโนโลยีดิจิทัล ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หุ่นยนต์ (Robotics) หรือ วัสดุศาสตร์ (Materials Science) [5] จากรายงานสำนักข่าวอีไฟแนนซ์ไทย [6] ได้มีการสำรวจ 10 ผู้บริหารบริษัทชั้นนำของประเทศไทย พบว่า ประวัติการศึกษาของผู้บริหารระดับสูงในองค์กรต่าง ๆ ของประเทศไทยที่ดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ และที่เป็นผู้กำกับ ดูแล และวางแผนการนำพาให้องค์กรเติบโตก้าวหน้า นั้น คือ ผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานให้องค์กรเติบโตได้ ส่วนใหญ่ คือ ผู้ที่มีพื้นฐานระดับการศึกษาและมีความรู้ ความเชี่ยวชาญทางด้านบริหารธุรกิจ และเศรษฐศาสตร์ จึงเป็นเครื่องพิสูจน์อย่างหนึ่งถึงผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จทางด้านการบริหารธุรกิจ จำเป็นที่ต้องมีพื้นฐานการศึกษา ความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ต่อยอดกับประสบการณ์ทำงานให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นการสร้างมาตรฐานคุณภาพของการศึกษาให้สามารถนำไปสู่การจ้างงานได้

มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพตามมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน เพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

1.1.2 เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

1.2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1.2.1 มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 [7] ถือเป็นกรอบแนวคิดที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา และทักษะศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ รู้รักคุณค่าความเป็นไทยและรู้บริบทสากล โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิต สร้างวิถีการเรียนรู้ของคนไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สู่การร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม โดยประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ 2) การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

1.2.2 แนวคิดและทฤษฎีความตระหนักรู้

แนวคิดและทฤษฎีความตระหนักรู้ ถือเป็นแนวคิดเชิงจิตวิทยาที่ผสมผสานกับแนวคิดเชิงพฤติกรรมศาสตร์ หมายถึง ภาวะการณ์ที่บุคคลเกิดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นหรือประสบการณ์จากเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง เป็นภาวะที่บุคคลเข้าใจและประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวกับตนเองได้โดยเกิดจากสภาวะจิตที่ยอมรับถึงภาวะการณ์หรือความโน้มเอียงที่จะเลือกพฤติกรรม และปฏิบัติตนเพื่อแสดงต่อปัญหาหรือเหตุการณ์หนึ่งที่ได้ประสบมา [8]

2. วิธีกรวิจัย

2.1 ขอบเขตของการวิจัย

2.1.1 ขอบเขตของเนื้อหา

ผู้วิจัยทำการศึกษา โดยใช้กรอบแนวคิดของ มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ 2) การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง

2.1.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ปี 2562 รุ่น 44 จำนวนทั้งสิ้น 5,564 คน สุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 400 คน

2.1.3 ขอบเขตด้านเวลา

การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2561 – เดือนพฤษภาคม 2564

2.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม โดยศึกษาข้อมูลทฤษฎี แนวคิดทฤษฎี จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 การรวบรวมข้อมูล

2.2.1.1 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลโดยมีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบเพียงข้อเดียว (Ceck List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน โดยเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท โดยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่าเท่ากับ 0.89 และหาค่าความเชื่อมั่น

(reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) แล้วนำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขและนำไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.99

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะ

2.2.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ปี 2562 รุ่น 44 จำนวน 400 คน

2.2.2 สถิติที่ใช้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าการแจกแจงความถี่ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one-way Anova)

3. ผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิงจำนวน 312 คน คิดเป็นร้อยละ 78.00 อายุอยู่ระหว่าง 26-35 ปี จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.00 เป็นพนักงานสังกัดประเภทของหน่วยงานในภาคเอกชน/กิจการส่วนตัว/กิจการครอบครัวจำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 ดำรงตำแหน่งในระดับปฏิบัติ จำนวน 258 คน คิดเป็นร้อยละ 64.50 และมีประสบการณ์ทำงาน ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.75

3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน โดยแสดงเป็นภาพรวม

การตระหนักรู้ของผู้จบการศึกษาระดับปริญญาโทบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการตระหนักรู้
1. การเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ	3.82	0.81	มาก
2. การเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม	3.58	0.81	มาก
3. การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง	4.01	0.76	มาก
รวม	3.80	0.81	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก ($\bar{X} = 4.01$) รองลงมา คือ การเป็น

บุคคลที่มีความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$) และการเป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ

3.3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความคิดเห็นการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ความแตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้านประสบการณ์ที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลต่อความคิดเห็นของการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนที่แตกต่าง กล่าวคือ การมีทักษะและความชำนาญเกี่ยวกับวิชาชีพ โดยสามารถบูรณาการสาขาวิชาของตนเอง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว และสามารถอ่านวิเคราะห์ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้กับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ซึ่งทำงานเป็นพนักงานทั่วไป ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ (46 เปอร์เซ็นต์) ต้องการให้องค์กรของตนให้ความสำคัญกับประสบการณ์ทำงานแบบดิจิทัลเป็นอันดับแรก และต้องการให้องค์กรให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานเป็นอันดับต้น ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนทั้งหมด (56 เปอร์เซ็นต์) เชื่อว่าองค์กรต่างๆ จะหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสบการณ์การทำงานแบบดิจิทัลของพนักงานกันมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

4. สรุปและอภิปรายผล

ประเด็นสำคัญที่ได้พบจากการวิจัยในเรื่อง การตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน ดังนี้

4.1 ระดับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการตระหนักรู้เป็นรายชื่อที่ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงให้เห็นว่าให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งเป็นอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการผลิตบัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง คือ การที่จะผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม กล่าวคือ การปฏิบัติงานตามหน้าที่โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบผลการปฏิบัติของตนและมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้คุณค่าและให้ความสำคัญในการรักษาความเป็นสังคมไทย และต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรพร ทองชะโชค และ อาคม ใจแก้ว [9] ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวคือ ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีความคาดหวังอยู่ในระดับสูงมาก โดยพบว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย และด้านจริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญที่จะทำการกำกับดูแลกิจการ รวมทั้งการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียรวมทั้งต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

ส่วนในประเด็นการมีความรู้ความสามารถ มีความสอดคล้องกับแผนการพัฒนาประเทศเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่หัวใจที่สำคัญในการขับเคลื่อน

ประเทศไทยแลนด์ 4.0 [1] โดยมีแนวทางในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีประสิทธิภาพในสาขาที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ตลอดจนส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อสร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในด้านความรู้ความสามารถโดยเฉพาะในด้านภาษาและสอดคล้องกับ มินตรา ฎิริปัญญานิ [10] อาจารย์ประจำสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542 ได้เสนอการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปในทิศทางที่เน้นให้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร (communicative language teaching) แต่ในทางปฏิบัติที่ยังไม่เป็นไปตามนั้น เพราะครูคุ้นชินกับวิธีการสอนที่เน้นโครงสร้างหลักไวยากรณ์เป็นสำคัญ (grammar translation) ซึ่งเป็นวิธีดั้งเดิมที่ใช้มาตลอด ไม่ว่าจะครูรุ่นใหม่หรือเก่าก็ตาม และระบบการเรียนการสอนที่มักมุ่งเน้นเพื่อให้เด็กสอบผ่าน จึงเป็นวิธีการสอนเหมือนการทิว ซึ่งไม่ได้เน้นกระบวนการฝึกใช้ภาษา แต่เน้นที่ความถูกต้องของไวยากรณ์และความจำมากกว่าการสื่อสาร ทำให้นักเรียนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าคนไทยจะเรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลา 12 ปี ในชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่เมื่อจบออกมาแล้ว ส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ซึ่งเป็นอุปสรรคหลักในการแข่งขันระดับนานาชาติ

4.2 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความแตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนนั้น จากผลกรวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านประสบการณ์ที่มีความแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน โดยพบประเด็นสำคัญว่าการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในความสามารถบูรณาการสาขาวิชาของตนเอง โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนได้อย่างดีและรวดเร็วเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งความสามารถอ่านวิเคราะห์ และถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้กับผู้อื่นได้อย่างเข้าใจ ซึ่งปัจจุบันความรู้ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับปฐมภูมิ วิชิตโชติ [11] ศึกษาการประยุกต์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกรณีศึกษาการใช้งานโปรแกรม GLPI ของพนักงานบริษัทในเครือวาสิโอ กล่าวคือ พนักงานบริษัทในเครือวาสิโอมีระดับการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับสูงและมีความตั้งใจในการใช้งานโปรแกรม GLPI อยู่ในระดับสูง และพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ประกอบด้วยความคาดหวังถึงประสิทธิภาพ ความคาดหวังในการใช้งาน อิทธิพลทางสังคม และสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนกับการตั้งใจในการทำงาน การนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดทักษะความชำนาญในขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ เอกภาวิน สุขอนันต์ [12] ผู้จัดการประจำประเทศไทย บริษัท วีเอ็มแวนด์ จำกัด เปิดเผยว่าผลการสำรวจล่าสุดจัดทำโดย วีเอ็มแวนด์ ร่วมกับสถาบันวิจัยอิสระ Vanson Bourne ได้ศึกษาความสำคัญต่อการสร้างประสบการณ์ดิจิทัลของพนักงานที่องค์กรต่างๆ ภายใต้อำนาจ “The Value of Digital Employee Experience” โดยผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถาม 6,400 คน จากทั่วโลก ครอบคลุมบุคลากรในสายงานทรัพยากรบุคคลและไอที รวมทั้งผู้บริหารระดับสูง โดยผลสำรวจชี้ให้เห็นผลลัพธ์ที่น่าสนใจ ได้แก่ 1) ประสบการณ์ดิจิทัลของพนักงานสะท้อนถึงความสำเร็จขององค์กร และ 2) ประสบการณ์ดิจิทัลที่ไร้รอยต่อสำหรับพนักงานในองค์กร สถาบันการศึกษาควรจัดให้มีช่องทางให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและความต้องการทรัพยากรต่างๆ ขององค์กร ได้จากทุกที่ ทุกเวลา และทุกอุปกรณ์ จะช่วยสร้างผลลัพธ์เชิงบวกต่อการดำเนินธุรกิจขององค์กร ทั้งโอกาสในการสร้างความเจริญเติบโตให้กับธุรกิจ ความพึงพอใจของพนักงาน และการสรรหาบุคลากรเข้ามาร่วมขับเคลื่อนองค์กร ผลสำรวจแสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้คะแนนด้านบวกกับองค์กรของตนมากเท่าไร โอกาสที่พนักงานจะได้รับประสบการณ์ดิจิทัลในการทำงานก็มีมากขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่ายิ่งรายได้ต่อปีขององค์กรเพิ่มมากขึ้น จะแปรผันไปกับการเพิ่ม

ประสบการณ์ดิจิทัลของพวกเขาให้มากยิ่งขึ้น และสำหรับองค์กรที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาประสบการณ์ดิจิทัล องค์กรนั้นๆ มีแนวโน้มที่จะสนับสนุนให้พนักงานมีประสบการณ์การทำงานแบบดิจิทัลเช่นกัน

5. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 ระดับความคิดเห็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการตระหนักรู้ของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ต่อมาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ด้านผลลัพธ์ผู้เรียน พบว่า บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ยังให้ความสำคัญที่มีค่าคะแนนน้อยที่สุด ในเรื่องความสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาในการค้นคว้าและการสื่อสารของบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตที่ใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสถาบันที่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและการทดสอบความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ควรต้องเน้นการรับรองผลคะแนนสอบภาษาอังกฤษที่มีผลคะแนนไม่เกิน 2 ปี พร้อมกับปริญญาบัตรเพื่อแสดงความสามารถในการใช้ภาษาของบัณฑิต

5.2 สถาบันที่รับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาระดับสูงควรมีโครงการให้ความรู้ที่เน้นการให้ประสบการณ์ดิจิทัลให้แก่พนักงานเพื่อช่วยรักษาพนักงานปัจจุบันให้ทำงานกับองค์กรที่ยาวนาน รวมทั้งจะสามารถดึงคนเก่งมาเข้าร่วมทำงาน

5.3 เพื่อให้การสรรหาคนที่มีความสามารถและมีความพร้อมในการทำงาน องค์กรควรประสานมือกับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาและสร้างประสบการณ์ที่ดีและตรงตามความต้องการของพนักงาน เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจของพนักงานที่จะปฏิบัติงานอยู่กับองค์กร นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นพนักงานมีแนวโน้มที่จะประชาสัมพันธ์องค์กรของพวกเขาให้กับคนอื่น หากองค์กรได้ส่งมอบประสบการณ์การทำงานแบบดิจิทัลที่ยอดเยี่ยมแก่พนักงาน เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นของการสรรหาคนเก่ง ที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ดิจิทัลขององค์กร และเพื่อให้เป็นสิ่งที่จะดึงดูดให้บุคคลตัดสินใจเข้าสู่งาน เนื่องจากความพร้อมและความง่ายในการเข้าถึงเครื่องมือดิจิทัลที่พนักงานต้องใช้ในการทำงาน ซึ่งพบว่าประมาณสามในสี่ (73 เปอร์เซ็นต์) ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งพนักงานและฝ่ายทรัพยากรบุคคล มีความคิดเห็นตรงกันในประเด็นดังกล่าวเนื่องจากเครื่องมือเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้พนักงานสามารถทำงานลุล่วงได้ องค์กรที่สนับสนุนด้านเทคโนโลยีแอปพลิเคชัน และอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ยังมีผลต่อการตัดสินใจสมัครงานหรือตอบตกลงเข้าร่วมงานกับองค์กรของบุคคลด้วย

5.4 การพัฒนาประสบการณ์ดิจิทัล องค์กรควรให้ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ ร่วมกันสร้างประสบการณ์ดิจิทัลแก่พนักงานในองค์กร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบถึงบทบาทสำคัญของฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ แต่ถ้าทั้งสองฝ่ายสามารถร่วมมือกันเพื่อพัฒนาประสบการณ์การทำงานรูปแบบดิจิทัลให้แก่พนักงานก็จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.5 การพัฒนาประสบการณ์ดิจิทัลควรมีการพัฒนาทั้งองค์กร และควรมีอยู่ในระบบของแต่ละองค์กร โดยให้ความสำคัญของการทำงานเป็นทีม และให้ทุกคนต้องมีส่วนร่วม องค์กรควรมีโครงการและแผนการพัฒนาประสบการณ์ทำงานของพนักงาน และควรให้พนักงานในองค์กรรับรู้ความเคลื่อนไหวในแผนการพัฒนาและความคืบหน้าของโครงการด้วย

เอกสารอ้างอิง

- [1] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579 (พิมพ์ครั้งที่ 1). บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด
- [2] อธิษฐาน จันทรกุลม. (2561, 23 สิงหาคม). *บัณฑิตตกงาน บทสะท้อนคุณภาพการศึกษาชาติ*. Matichon. https://www.matichon.co.th/prachachuen/prachachuen-scoop/news_1223338
- [3] เนตรปรีชา ชุมไชโย (2561, 5 พฤศจิกายน). *ทำไมคะแนนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยจึงย่ำแย่ มาติดกัน 8 ปีแล้ว*. บีบีซี นิวส์ ไทย. <https://www.bbc.com/thai/thailand-46093794>
- [4] เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2563, 11 ธันวาคม). *วิกฤติบัณฑิตตกงาน*. การสัมภาษณ์ สยามรัฐออนไลน์. Siamrath .<https://siamrath.co.th/n/203>
- [5] สยามรัฐออนไลน์. (2563, 11 ธันวาคม). *วิกฤติบัณฑิตตกงาน*. Siamrath .<https://siamrath.co.th/n/203528>
- [6] สำนักข่าวอีไฟแนนซ์ไทย. (2562, 4 ธันวาคม). 10 ซีอีโอยักษ์ใหญ่เรียนจบอะไร. Efinancethai. [://www.efinancethai.com/efinReview/efinReviewMain.aspx?release=y&name=er_201912041546](https://www.efinancethai.com/efinReview/efinReviewMain.aspx?release=y&name=er_201912041546)
- [7] ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. (2561, 17 สิงหาคม). *เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561*. ratchakitcha. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/199/T19.PDF>
- [8] กุลวดี สุดหล้า. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติและความตระหนักด้านการบริหารจัดการความเสี่ยงกรณีศึกษา : บริษัทนำเข้าส่งออกแห่งหนึ่ง*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- [9] พีรพร ทองชะโชค และอาคม ใจแก้ว. (2562). *ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 30(1), 23-51.
- [10] มินตรา ฎริปัญญาวิช. (2561, 5 พฤศจิกายน). *ทำไมคะแนนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษของคนไทยจึงย่ำแย่ มาติดกัน 8 ปีแล้ว*. บีบีซี นิวส์ ไทย. <https://www.bbc.com/thai/thailand-46093794>
- [11] ปฐมภูมิ วิจิตโชต. (2559). *ศึกษาการประยุกต์การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกรณีศึกษาการใช้งานโปรแกรม GLPI ของพนักงานบริษัทในเครืออวาลีโอ*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [12] เอกภาวิน สุขอนันต์ (2562, 18 กรกฎาคม). *ประสบการณ์การทำงานแบบดิจิทัล สำคัญกับพนักงานอย่างไร*. Matichon. https://www.matichon.co.th/lifestyle/tech/news_1586755